



FØR: Tænder med plak og tandsten



EFTER: Efter tandrensningen er tænderne glatte og rene.

TANDRENSNING OG FOREBYGGELSE

Undersøgelser har vist, at op mod 80% af alle hunde over tre år lider af tandsygdomme, og at regelmæssig tandpleje kan være med til at forlænge dyrets levealder

■ TEKST: TORBEN LINDBJERG, DYRLÆGE PÅ HOBRO DYREHOSPITAL, FAMILIEDYRLÆGERNE

FOTO: FAMILIEDYRLÆGERNE

I martsnummeret af HUNDEN beskrev jeg, hvordan en tandundersøgelse normalt foregår hos dyrlægen. Langt de fleste hunde får i forbindelse med en tandundersøgelse foretaget en tandrensning, men da mere end 80% af alle hunde over 3 år har en tandlidelse, er tandrensning ofte ikke eneste behandling.

Fra plak til tandsten

Tændernes overflade udgør en effektiv barriere mod de mange bakterier, som forekommer i mundhulen. Overfladen består af emalje, som hos hunde er ca. 1

mm tyk og meget hård. Dagligt afsættes der på tænderne en tynd hvidlig belægning (biofilm), bestående af bakterier, spyt og cellerester. Belægningen kaldes plak. Fjernes dette plak ikke ved eksempelvis tandbørstning, vil plakken mineralisere og blive til en meget hård skal, kaldet tandsten. Nogle tænder er mere disponerede for tandsten end andre, bl.a. hjørnetænder og rovtænderne i overkæben. Tæt ved disse rovtænder udmunder spytkirtlernes udførselsgange, og derfor sker en mineralisering af den aflejrede plak nemmere her. Mekanisk påvirkning af tænderne har

indflydelse på mængden af afsat tandsten. Ofte afsættes mindre tandsten på tændernes inderside, hvor tungens bevægelse er med til at rense tænderne. Bruges tænderne mindre i den ene side – evt. fordi hunden har smerte i en tand – vil man ofte se, at der i den pågældende side er betydeligt mere tandsten i forhold til den modstående side.

Hvad betyder plak og tandsten?

Tandsten, som sidder på tandens krone, har i princippet kun kosmetisk betydning. Tandsten, plak og foderrester, som sidder

op mod tandkødet, forårsager tandkødsbetændelse (gingivitis). Som beskrevet i artiklen om paradentose (HUNDEN, maj 2012), er gingivitis en reversibel tilstand, idet gingivitis hurtigt forsvinder igen, når tænderne renses. Omvendt vil en ubehandlet gingivitis kunne forværres til den langt mere alvorlige paradentose.

Hvordan opdager jeg, at min hund trænger til tandrensning?

Visuelt kan tandsten, som sidder på tændernes krone, umiddelbart observeres. Derimod kan man ikke se tandsten, som er nede i de lommer, der findes rundt om tænderne. Normalt er denne lomme hos hunde op mod 3 mm dyb, men den kan hos hunde med tandlidelse blive meget dybere. Derfor kan man observere, at tandkødet kan blive meget rødt og ømt – uden der umiddelbart er noget tandsten at se. Betændelse, foderrester, plak og dårlige tænder giver normalt anledning til dårlig ånde, så disse symptomer kan også være et præj om, at hunden trænger til at få sine tænder rensed.

Er der faktorer, som kan disponere for tandsten?

Ja, nogle hunderacer er mere disponeret for tandsten. Således vil mindre hunderacer typisk have større tilbøjelighed til at udvikle tandsten. Kortskalet (brachycephale) hunde, som har tætsiddende tænder, og dermed større risiko for at have ▶



Ved tandundersøgelse undersøges alle tænder og tændernes omgivelser grundigt, og alle fund noteres i hundens journal.



Tænder renses med ultralyd.

TILVÆNNINGSPROGRAM – TANDBØRSTNING

Hvert trin bør være 1-3 uger afhængig af din hunds temperament.

TRIN 1

Indlæring af ny (og rar!) rutine. Træn samme tid og sted hver dag, sørg for at have en lækker belønning klar. Løft læben i 1-2 sekunder og giv straks efter en godbid.

TRIN 2

Løft læben i stadig længere tid; 5, 10, 15 sekunder og giv straks belønning.

TRIN 3

Kør din finger langs tænder og tandkød. Først blot et strejf; senere 5, 10, 15 sekunder eller mere og giv straks belønning.

TRIN 4

Tilvænnning af tandbørsten: Smør lidt lækkert på tandbørsten og lad hunden slikke det af. Introducér tandbørsten fra siden; ikke forfra. Forsøg ikke at tvinge tandbørsten i munden.

TRIN 5

Lad hunden slikke lidt lækkert af tandbørsten og børst derefter få sekunder på en hjørnetand og giv igen godbid via tandbørsten. Forlæng med 5, 10, 15 sekunder.

TRIN 6

Forsøg efterhånden at børste hjørne- og kindtændernes udvendige flader. Disse er de vigtigste steder. Forsøg evt. at erstatte godbiddet med dyretandpasta m. smag.

TRIN 7

Forsøg nu at børste fortænder, uden at røre snuden, og prøv at nå tændernes inderside.

kilde: www.familiedyrlaegerne.dk



Den mest effektive måde at fjerne belægninger på tænderne på er daglig tandbørstning.

foderrester mv. siddende mellem tænderne, vil være disponeret. Foderets struktur og hundens anvendelse af sit bid har ligeledes betydning, som det vil fremgå under afsnittet om forebyggelse.

Hvordan foregår tandrensning hos dyrlægen?

Tandrensningen foregår altid under fuld bedøvelse. Tandrensning kan ikke gøres forsvarligt og grundigt nok, uden at hunden er i narkose. Rensningen foregår normalt ved hjælp af skarpe instrumenter og ultralydsrensere, som med højfrekvente vibrationer fjerner tandsten. Alle tandlommer undersøges og renses grundigt. Afslutningsvis poleres tænderne for at fjerne de sidste rester og give en glat overflade. Da 70% af alle tandlidelser forekommer under tandkødet, er en samtidig undersøgelse af alle tænder af stor vigtighed.

Forebyggelse

Mange er af den overbevisning, at vore hunde fra naturens side selv er i stand til at opretholde en god mundhygiejne med sunde og rene tænder. Men de færreste tænker på, at vor tids hunde er fremavlede gennem århundreder til at leve under vores omsorg, med en anden føde og længere levetid end oprindeligt. Derfor har vi som hundeejere en pligt til at sørge for hundenes tænder.

Den mest effektive måde at fjerne belægninger på tænderne på er daglig tandbørstning. Tandbørstning accepteres af langt de fleste hunde, især efter tålmodig træning, som naturligvis indlæres nemmest hos den unge hvalp. Men det er aldrig for sent – også voksne hunde vil oftest kunne lære at acceptere tandbørstning. Naturlig-

vis kan det være vanskeligt at udøve samme grundighed, som den, vi forhåbentlig hver eneste dag udfører på vore egne tænder. Således kan børstning mellem tætsiddende tænder være vanskelig, ligesom tændernes inderside ind mod tungen kan være svære at børste.

Tandbørster og andre produkter

Til tandbørstning anvendes en blød tandbørste, specielle dyretandbørster eller blot en stump stof på fingeren som en begyndelse. Tandpasta er ikke nødvendigt, men nogle hunde foretrækker dette. Brug ikke fluortandpasta beregnet til mennesker, idet hunden sluger tandpastaen og får derved for meget fluor. I stedet kan købes speciel hundetandpasta eller tandpasta uden fluor. På markedet findes endvidere flere produkter, som til en vis grad bidrager til fjernelse af akkumuleret plak og tandsten ved at fremme tyggeaktiviteten. Således kan købes foder med tandrensende effekt og diverse tyggestænger (dental sticks). Desuden kan købes produkter til tilsætning i hundens drikkevand eller til foderet, som ændrer spyttets sammensætning og kan forårsage en mindre tilbøjelighed til dannelse af tandsten. Ingen af disse produkter er dog så effektive som daglig tandbørstning.

Stil krav til din dyrlæge

Gennem dette og de forrige numre har jeg omtalt nogle af de mange problemstillinger, der angår hundens tænder. Heldigvis har mange dyrlæger gennem de senere år tilegnet sig meget større viden og færdigheder vedrørende tænder og tandbehandling. Som hundeejer kan det umiddelbart være svært at vide, om ens dyreklinik eller

dyrehospital har personale med den fornødne viden på området, og om klinikken råder over det nødvendige udstyr. Derfor kan du bede om at få en beskrivelse af dyrlægens kompetencer og få at vide, hvad tandklinikken kan tilbyde. Kan man tilbyde en sikker narkose med den fornødne monitorering, og tilbyder man tandrøntgen, som er en forudsætning for at stille mange diagnoser? Spørg eventuelt om du må se dyrlægens faciliteter, inden du booker en tid til tandeftersyn på din hund. Vælger du dyrlæge ud fra laveste pris, er der efter min mening en risiko for at betale for noget, som lyder billigt, men måske kan være for dyrt, hvis arbejdet ikke er udført omhyggeligt og fagligt korrekt. Husk det handler om din hunds sundhed og velbefindende. ■

GODE RÅD

- › Inkluder tandbørstningen som en almindelig del af hverdagen. Gerne som forlængelse af eksisterende rutiner, f.eks. i forbindelse med fodring eller "aftenhygge".
- › Gør tandbørstning til en god oplevelse for kæledyret.
- › Det er lettest at lære en hvalp frem for en voksen hund at være fortrolig med tandbørstningen.
- › Start gerne med blot at børste ydersiden af kindtænderne, *uden at tvinge* tandbørsten ind i munden, og forøg over nogle uger eller måneder langsomt antallet af tænder der børstes.
- › Husk at belønne hunden til slut; hav en godbid parat eller vær klar til at lege eller gå tur.
- › Dit engagement og din vedholdenhed er det absolut vigtigste for at få indlært en fast rutine.

kilde: www.familiedyrlaegerne.dk



OM FORFATTEREN

Torben Lindbjerg er uddannet dyrlæge med videreuddannelse inden for tandbehandling. Har gennemgået et 3-årigt forløb i tandbehandling hos European School for Advanced Veterinary Studies og desuden flere kurser i prosthodonti og orthodonti. Arbejder i dag hos FAMILIEDYRLÆGERNE, som driver tandklinikker på Hobro Dyrehospital, Aars Dyrehospital og på Svenstrup Dyreklinik.